

1. 9. 1622 – zišlo sa Šintavské konzistórium, zvolané palatínom Stanislavom Turzom. Prijalo kánony porovnateľné so závermi Žilinskej synody a zvolilo superintendenta pre maďarské cirkevné zbory Matúšovskej superintendencie, ktorým sa stal Tobiáš Brunczwik (390. výročie)

1. 9. 1707 – v Altränstade – poľnom tábore Liebertwolkwitz (na území dnešného Lipska) podpísali zástupcovia Švédska a Rakúska zmluvu, ktorá sliezskym evanjelikom priznávala významné náboženské slobody. Definitívne rokovania sa skončili až v októbri 1708 a k realizácii dohôd sa pristúpilo na jar r. 1709. Okrem slobodného praktizovania duchovného života im zmluva z Altranstädtu uznávala nárok na vrátenie 129 skonfiškovaných kostolov a stavbu 6 nových, tzv. *kostolov milosti* – prvým z nich bol kostol Ježiša Krista v Tešíne. Aj keď sa v dôsledku ďalšieho vývoja udalostí všetky jej ustanovenia nenaplnili, stala sa dôležitým dejinným míľnikom evanjelického Sliezska a pozitívnym príkladom, inšpirujúcim snahy o kodifikáciu náboženskej slobody v ostatných častiach habsburskej monarchie (305. výročie)

1. 9. 1752 – zomrel gróf Heinrich Erdmann Henckel z Donnersmarku, stúpenec pietizmu, ktorý sa zaslúžil o vydanie Belovej a Krmanovej edície Kralickej Biblie r. 1722 (290. výročie)

2. 9. 1567 – na hrade Lietava sa narodil Juraj Turzo, dedičný oravský župan, kráľovský radca, hlavný kráľovský pohárnik a stolník, hlavný kapitán preddunajského vojska, druhý evanjelický palatín Uhorska, kľúčová osobnosť v dobe vzniku organizačne samostatnej evanjelickej a. v. cirkvi, zvolávateľ Žilinskej synody, ochranca evanjelictva, podporovateľ humanistickej vzdelanosti, zakladateľ latinského gymnázia v Bytči, mecén cirkevných zborov, študentov a škôl, jedna z najvýznamnejších osobností v dejinách evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku (445. výročie)

2. 9. 1967 – zomrel v Smrečanoch Vladimír Pavel Čobrda, evanjelický kňaz, biskup Východného dištriktu (1930 – 1953) a generálny biskup ECAV (1934 – 1951), predseda Hurbanovej spoločnosti literárnej, jeden z vedúcich činiteľov Transoscia, redaktor cirkevnej tlače, člen a činiteľ cirkevných a národnokultúrnych spoločností, hlavný redaktor prekladu novej zmluvy do slovenčiny, signatár Martinskej deklarácie a poslanec revolučného Národného zhromaždenia, slovenský národovec a československý vlastenec, jedna z najvýznamnejších osobností ECAV v 20. storočí (45. výročie)

4. 9. 1942 – v Martine zomrel Ján Vanovič, právnik, politik, verejný činiteľ, publicista, seniorálny dozorca, člen cirkevnej Generálnej rady po vzniku ČSR a prvý generálny dozorca ECAV na Slovensku, člen výboru Kongresu nemaďarských národností v Uhorsku, stúpenec slovensko-srbsko-rumunského spojenectva, člen SNR a jej výkonného výboru v r. 1918, člen výboru a predseda Matice slovenskej, člen výboru *Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, spoluzakladateľ a predseda Advokátskej komory pre Slovensko a funkcionár cirkevných a národných spolkov v Martine, agrárnik (70. výročie)

8. 9. 1767 – vo Veličnej sa narodil Michal Staník, evanjelický kňaz, senior, autor teologických, religionistických a historických prác, prekladateľ prác o zeleninárstve, ovocinárstve a včelárstve, pomológ, včelár, propagátor zdravovedy, ovocinárstva a včelárstva na východnom Slovensku (zomrel 18. 7. 1822 v Giraltovciach) 245. a 190. výročie

9. 9. 1732 – v Bystričke sa narodil Michal Institoris-Mošovský, evanjelický kňaz, profesor bratislavského lýcea, osvietenec, racionalista, zberateľ kníh, autor úvah a básní, zachovaných v rukopise (280. výročie)

10. 9. 1887 – v Chyžnom zomrel Samuel Tomášik, evanjelický kňaz, senior, seniorálny školský dozorca, spisovateľ a básnik, popredný predstaviteľ slovenských národnoemancipačných snáh, člen *Tatrina*, jeden z posudzovateľov pravopisu štúrovskej slovenčiny, autor textu hymnickej piesne *Hej, Slované* a ďalších populárnych zľudovených piesní tých čias, člen výboru pre tvorbu *Zpěvníka evangelického* a autor viacerých duchovných piesní, hymnológ, uznávaný a populárny spisovateľ, autor historických próz,

politický a kultúrny publicista, spolupracovník celého radu slovenských periodík, člen Matice slovenskej a slovansky orientovaných spolkov v Prahe a Brne (125. výročie)

10. 9. 1902 – vo Važci sa narodil Ján Ilavský-Podkrivánsky, osvetový pracovník a folklorista, dozorca a kurátor miestneho cirkevného zboru (110. výročie)

11. 9. 1667 – v Liptovskej Teplej sa narodil Ján Sinapius, pedagóg, spisovateľ, autor oslavných veršov, vlastivedných, náboženských a genealogických prác (345. výročie)

11. 9. 1887 – v Martine zomrel Michal Andrej Mudroň, právnik, advokát, organizátor slovenského národného života v Bratislave, zakladajúci člen a právnik Matice slovenskej, spoluzakladateľ jej *Jednoteľstva* v Bratislave, zapisovateľ memorandového zhromaždenia v Martine r. 1861, člen Stáleho národného výboru a memorandovej delegácie vo Viedni, činiteľ SNS, národný dejateľ, obhajca slovenských národných predstaviteľov a želiarov, dozorca Nitrianskeho seniorátu a notár Preddunajského dištriktu (125. výročie)

11. 9. 1947 – v Hlbokom zomrel Karol Ladislav Viest, evanjelický kňaz, národný, kultúrny a osvetový pracovník, cirkevný publicista a historik, účastník SNP (65. výročie)

12. 9. 1822 – v Sobotišti sa narodil Ľudovít Jaroslav Šulek, evanjelický kňaz, básnik, ochotnícky divadelník (190. výročie)

14. 9. 1712 – vo Vondrišeli (dnešnom NálepkoVe) sa narodil Michal Klein, evanjelický kňaz, prírodovedec, pedagóg, historik, alchymista, homiletik, autor školských príručiek, náboženských prác, člen učených spoločností v Berlíne a Jene (zomrel 8. 3. 1782 v Bratislave) – 300. a 230. výročie

16. 9. 1682 – Imrich Tököli prijal od miestodržiteľa Ibrahima pašu insígnie panovníka Orta Madžaru (stredného Uhorska), vazalského štátu Osmanskej ríše, ktorého základom bolo predovšetkým územie dnešného Slovenska, čo neskôr bolo zámenkou pre jeho hanlivo myslené pomenovanie *slovenským kráľom* (330. výročie)

17. 9. 1852 – v Záskalí sa narodil Andrej Halaša, právnik, redaktor Kníhtlačiarskeho vydavateľského spolku v Martine a viacerých periodík, pokladník SNS a Muzeálnej slovenskej spoločnosti, organizátor ochotníckeho divadla, prekladateľ, múzejník, etnograf, zberateľ slovenských ľudových piesní, prísloví a porekadiel (160. výročie)

18. 9. 1757 – v Postupimi-Babelsbergu zomrel Matej Krman, pedagóg, barokový básnik (255. výročie)

19. 9. 1772 – v Polichne sa narodil Daniel Petian, evanjelický kňaz, národný buditeľ, člen *Učenej spoločnosti banského okolia*, podporovateľ slovenskej tlače, pomológ, cirkevný historik (240. výročie)

20. 9. 1842 – v Bratislave zomrel Šimon Peter Weber, kníhtlačiar, vydavateľ a spisovateľ, presbyter ev. a. v. cirkevného zboru, verejný a spolkový činiteľ v Bratislave. Jeho tlačiareň bola významným producentom evanjelickej duchovnej spisby v poslednej štvrtine 18. a prvej polovici 19. storočia (170. výročie)

20. 9. 1862 – v Nemeckej Ľupči sa narodil Ján Krno, advokát, predseda slovenského študentského spolku *Zora*, politicky činný v národnom hnutí na začiatku 20., zakladateľ a predseda *Myjavskej banky*, člen SNS, funkcionár agrárnej strany, predseda stavovských organizácií notárov na Slovensku, tolstojovec, verejný a národný činiteľ (150. výročie)

20. 9. 1902 – v Tisovci sa narodil Vladimír Clementis, právnik, politik, ľavicový intelektuál a čelná osobnosť hnutia *davistov*, poslanec Národného zhromaždenia, hlásateľ československého vysielania BBC, štátny tajomník a minister zahraničných vecí ČSR (popravený 3. 12. 1952) 110. a 60. výročie

21. 9. 1452 – narodil sa taliansky reformátor Girolamo Savonarola, pôvodne dominikánsky mních, vizionár a tvorca teokratickej republiky vo Florencii, ktorý bol ako kacír upálený roku 1498 (560. výročie)

21. 9. 1522 – vyšla Nová zmluva (*Neue Testament*) v nemeckom preklade Dr. Martina Luthera, ktorý sa stal základom spisovného nemeckého jazyka. Do tlače ju zadali v máji a ešte koncom roka 1522 vyšlo aj 2. revidované vydanie. Jeden z najvýznamnejších prekladov Biblie v dejinách ľudstva a vrcholný historický medzník Reformácie (490. výročie)

21. 9. 1847 – v Dobšinej sa narodil Kornel Sztehlo, právnik, advokát, funkcionár advokátskej komory a účastník medzinárodných odborných konferencií, neordinovaný funkcionár evanjelickej a. v. cirkvi, šéfredaktor *Evangelikus Lap* a člen *Uhorskej protestantskej literárnej spoločnosti*, publicista, autor prác z cirkevných dejín (165. výročie)

21. 9. 1852 – v Bukovci sa narodil Ján Jaromír Boor, evanjelický kňaz a autor duchovnej poézie, náboženský spisovateľ (160. výročie)

23. 9. 1682 – v Morašiciach-Lažanoch sa narodil Václav Klejch, vydavateľ, literát, autor modlitieb a duchovných piesní, jeho Biblie, kancionály, modlitebné knihy, postily, agendy a katechizmy udržiavali pri viere evanjelikov na Slovensku, Morave, v Čechách i Sliezsku, slúžili aj kolóniám náboženských exulantov v zahraničí, jeho záslužná činnosť mu priniesla pomenovanie *exulantský Veleslavín* (zomrel 11. 8. 1737 v Nepochoch)– 330. a 275. výročie

24. 9. 1857 – v Tiszaföldvári sa narodil Ondrej Masznyik, evanjelický kňaz, profesor telógie, dlhoročný dekan Teologickej akadémie v Bratislave, náboženský spisovateľ, autor teologických, cirkevnohistorických prác a prekladu Novej zmluvy do maďarského jazyka, spoluzakladateľ a predseda *Uhorskej protestantskej literárnej spoločnosti* (zomrel 14. 10. 1927 v Budapešti) 155. a 85. výročie

25. 9. 1657 – v Kežmarku sa narodil Imrich Thököly, uhorské a sedmohradské knieža, vodca stavovského povstania proti Habsburgovcom, obranca krajinských, stavovských a náboženských slobôd (355. výročie)

25. 9. 1837 – vo Vrbovom sa narodil Michal Boor, evanjelický kňaz, konsenior, redaktor a vydavateľ cirkevnej tlače, spisovateľ, zakladajúci člen Matice slovenskej, ktorý sa zaslúžil o vznik patronátnych slovenských gymnázií, člen slovenskej pri otvorení Národného divadla v Prahe r. 1883 (175. výročie)

25. 9. 1852 – v Španej Doline sa narodil Michal Bodický, evanjelický kňaz, univerzitný profesor a dekan Theologickej vysokej školy ev. a. v. cirkvi na Slovensku, autor cirkevnohistorickej a duchovnej spisby, predseda všeobecnej vnútromisijnej a pastorálnej konferencie (160. výročie)

28. 9. 1932 – v Hlbokom zomrel Pavol Sekerka, evanjelický kňaz, senior, druhý duchovný predseda synody v Trenčianskych Tepliciach, predseda dištriktualnej podporovne Západného dištriktu, obhajca slovenskosti v cirkevných zboroch a školstve, aktivista SNS, signatár Martinskej deklarácie, prozaik, publicista, autor učebníc biblického dejepisu (80. výročie)

29. 9. 1822 – vo Veličnej sa narodil Peter Michal Slavomil Bohúň, maliar, litograf a výtvarný pedagóg, autor oltárnych obrazov viacerých ev. a. v. kostolov, významný predstaviteľ slovenského výtvarného umenia 19. storočia (190. výročie)

september 1587 – v Hričove sa narodil Rafael Hrabecius, evanjelický kňaz, dvorný kazateľ Revayovcov, turčiansky dekan, pedagóg (425. výročie)

Do Tranovského kalendára na rok 2012 zostavil Karol Dzuriak.